

Economics and democracy

Yossi Spiegel

spiegel@post.tau.ac.il

The relationship between politics and economics

Politics and economics

- The classic question in economics is how to allocate scarce resources in the best way
- Suppose welfare depends on resources, x_1, \dots, x_k
- The question can be described as

$$\begin{array}{l} \underset{x_1, \dots, x_k}{Max} \quad \underbrace{W(x_1, \dots, x_k)}_{\text{Welfare}} \\ s.t. \quad \underbrace{f(x_1, \dots, x_k)}_{\text{Production}} = \underbrace{m}_{\text{Endowment}} \end{array}$$

Politics and economics – an example

- Suppose there are only two goods, x_1 and x_2 and n individuals:

$$\underset{x_1, \dots, x_n}{Max} \quad \underbrace{\alpha_1 U_1(x_1, x_2) + \dots + \alpha_n U_n(x_1, x_2)}_{\text{Welfare}}$$

$$s.t. \quad x_1 + x_2 = m$$

Endowment

- An example: m is total amount of milk used as fluid milk and yogurt; x_1 is the quantity of fluid milk and x_2 is the quantity of yogurt
- Economics can tell us how much of m to allocate to x_1 and how much to allocate to x_2 in order to maximize W
- Politics is about what W should be

Positive and normative science

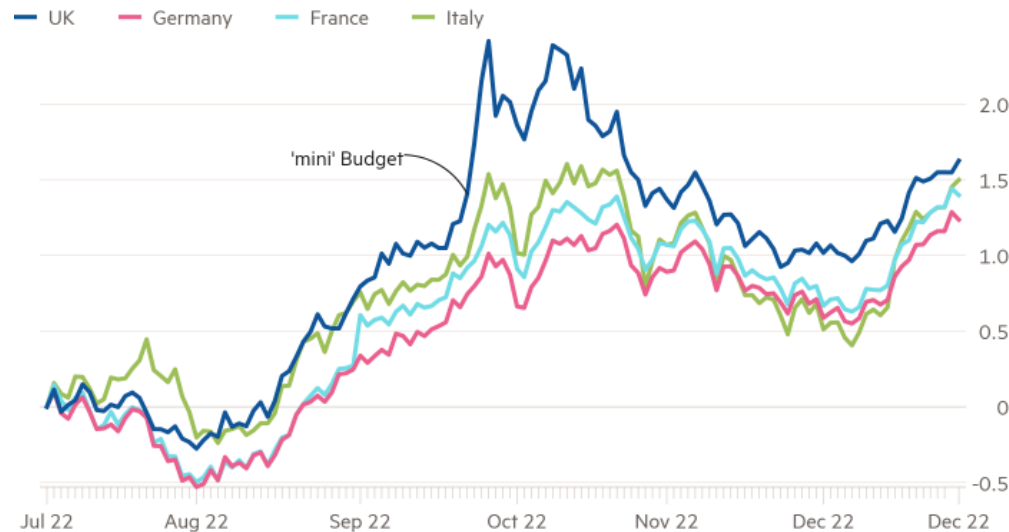
- **Positive science: which conclusions follow from our assumptions? What do we get?**
- **Normative science: which outcomes are desirable? What's good and what's not?**
- **Economics is positive: it describes the best way to achieve a given goal**
- **It is agnostic about the goal and hence non-ideological**

לקח מבריטניה

- בתחילת ספטמבר 2022 נבחרה ליז טראס לראשת הממשלה בבריטניה. ב-23 בספטמבר, הכריז שר האוצר קוואזי קווארטנג על שורה של צעדי מדיניות דרמטיים
- כלכלנים התריעו שזו תוכנית מסוכנת, אבל ליז טראס התעלמה; בריטניה שילמה "מס טיפשות" (30 מיליארד ל"ש)

The 'moron' premium has not disappeared completely

Change in yield on 10-year government bonds, from July 1 2022 (% points)



Source: Refinitiv
© FT

ומה יכול לקרות אצלנו?

- החוב הציבורי של ישראל לשנת 2021 הוא קצת יותר מטריליון ₪ (1.072 טריליון)
- אם הריבית תעלה באחוז, החזר החוב השנתי יעלה ב-10 מיליארד ₪
- תקציב משרד הרווחה ב-2022 היה 9.7 מיליארד ₪; תקציב סל הבריאות היה 550 מיליון ש"ח

Social contract

Why do we need protection of minority rights?

- Consider the example from before:

$$\underset{x_1, \dots, x_n}{Max} \quad \underbrace{\alpha_1 U_1(x_1, x_2) + \dots + \alpha_n U_n(x_1, x_2)}_{\text{Welfare}}$$

$$s.t. \quad x_1 + x_2 = m$$

Endowment

- Suppose the government sets $\alpha_n = 0$; what can person n do?
- The "law" (e.g., constitution) needs to protect individuals' rights and guarantee that α_i is not too low

A Theory of Justice, 1971

John Rawls

- **What's a "just" outcome?**
- **Consider the following thought experiment: we are in the "original position" behind a "veil of ignorance"**
- **Which rules will people choose (social contract)?**
- **A constitution is a social contract**

מגילת העצמאות

- מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתה על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל; תקיים שיון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות.

Judiciary independence

Why do we need independent judiciary?

- Consider the example from before:

$$\underset{x_1, \dots, x_n}{Max} \quad \underbrace{\alpha_1 U_1(x_1, x_2) + \dots + \alpha_n U_n(x_1, x_2)}_{\text{Welfare}}$$

$$s.t. \quad x_1 + x_2 = m$$

Endowment

- Suppose the "law" states that "all men are created equal" $\Rightarrow \alpha_1 = \alpha_2 = \dots = \alpha_n$
- What if the government acts as if $\alpha_n = 0$ despite the law? What can person n do?
- An independent judiciary can provide protection
- An independent media can inform individuals what the government actually did and whether it followed the law

Why do we need independent judiciary?

Jean Tirole

- **Controlling politicians' wrongdoing**
- **Unscrupulous officials may engage in**
 - corruption
 - privacy violations
 - election rigging
 - fiscal and regulatory harassment of opposition politicians and intellectuals
- **Independent judges can put a lid on such behaviors**

Why do we need independent judiciary?

Jean Tirole

- **Tyranny of the majority**
 - Majorities are prone on oppressing minorities, whether ethnic, religious, linguistic, political, or sexual
 - Democratic constitutions guarantee equal rights for the minorities
- **There cannot be a real democracy without an independent judiciary forcing governments to abide by the constitution**

Why do we need independent judiciary?

Jean Tirole

- **Taking the long view**
 - Politicians tend to focus on the short-term due to their reelection concerns
 - Unelected officials can take a more foresighted perspective
- **The long term view has been the rationale for the creation of independent agencies such as central banks or competition authorities**
- **Highly divisive policy moves may generate short-run political gains, at the expense of long-term cohesiveness**

Why do we need independent judiciary?

Jean Tirole

■ The slippery slope

- Illiberal governments have always tried to encroach on the judiciary's counterbalancing power
- Legally elected populist governments, in Russia, Hungary, Poland or Turkey, have consolidated their power by reducing the courts' autonomy and by appointing ideologues on their bench
- Such moves are usually accompanied with the capture and control of media and the designation of "enemies of the people"

Why do we need independent judiciary?

Jean Tirole

- **Judiciary independence will be even more important tomorrow:**
 - AI and facial recognition allow the state to achieve social control at a very low cost
 - The government can use social rating systems (like that being designed in China) to target political opponents and sympathizers of non-aligned organizations and transform them into social pariahs or the objects of violent repression
 - The last bulwark against societal control will be the Supreme Court
 - Attempt at polarizing the latter or reducing its powers is a threat on the country itself as well as the world more broadly

למה צריך עצמאות שיפוטית?

■ "דמוקרטיה פירושה חופש. גם שלטון אשר נתמך על ידי רוב יכול לשלול את החופש. ובמקום שאין ערובות לחופש הפרט, שם אין דמוקרטיה"

□ זאב ז'בוטינסקי, 1938

■ "בית המשפט העליון ומערכת המשפט זה אחד משלושת הקודקדים של משטר דמוקרטי תקין"

■ "תראו לי רודנות אחת, חברה לא דמוקרטית אחת, שבה קיימת מערכת משפט חזקה ועצמאית. אין דבר כזה. בכל מקום שבו אין מערכת משפט חזקה ועצמאית, הזכויות אינן יכולות להיות מוגנות"

□ בנימין נתניהו, 2012

מה יקרה כאשר הועדה לבחירת שופטים תהיה בשליטת הקואליציה?

▪ גדעון סער לדה מרקר בראיון ב-13 בינואר 2023:

"זה עולם שלא היה פה אף פעם. אנחנו מדברים על מציאות שבה שופטים יידעו שהם מתמנים רק על בסיס קשרים עם פוליטיקאים, והם יידעו למי הם חייבים את המינוי — ויצטרכו לפרוע את החוב. זה ישחית את המערכת, שעד כה אי־אפשר היה לקחת ממנה את היושרה והמקצועיות שלה".

מצד שני, זה המשך הדרך שאתה התווית. אתה הענקת זכות וטו לפוליטיקאים.

"אני מסכים שצריך השפעה פוליטית, אבל יש הבדל בין השפעה לפוליטיזציה מוחלטת. אתם תראו עולם שבו יישבו הציונות הדתית וש"ס ויחלקו ביניהן שופטים כשלל, כמו שמחלקים היום משרות שגרירים. צריך להבין את ההבדל בין תפיסה מהפכנית עם יסוד אנרכיסטי לתפיסה משפטית. גם עבורי היה חשוב שבית המשפט ירוסן בכל הנוגע להתערבות בתחומי רשויות אחרות. תמיד טענתי שתומכי האקטיביזם השיפוטי תומכים בו כל זמן שהוא ליברלי, אבל ברגע שהוא יהיה שמרני — הם יתנגדו. אבל זה טרגי כשאנו רואים היום כיצד לוקחים רוב קונקטורלי (נסיבתי) ומשנים את כל ההסדרים הקיימים במערכת באופן חד־צדדי.

The Venice commission

- "The European Commission for Democracy through Law, also known as the Venice Commission, was established in 1990 pursuant to a Partial Agreement of the Council of Europe. It is a consultative body which co-operates with member states of the Council of Europe and with non-member states."
- "It is composed of independent experts in the fields of law and political science whose main tasks are the following:
 - to help new Central and Eastern Europe democracies to set up new political and legal infrastructures;
 - to reinforce existing democratic structures;
 - to promote and strengthen principles and institutions which represent the bases of true democracy.
- The activities of the Venice Commission comprise, inter alia, research, seminars and legal opinions on issues of constitutional reform, on draft constitutional charters, electoral laws and the protection of minorities, as well as the collection and dissemination of case-law in matters of constitutional law from Constitutional Courts and other courts throughout Europe."

The Venice commission

- **Opinion No. 403/2006, 22 June 2007**
 - "Appointments of judges of ordinary (non-constitutional) courts are not an appropriate subject for a vote by Parliament because the danger that political considerations prevail over the objective merits of a candidate cannot be excluded" (para. 47)
 - "An appropriate method for guaranteeing judicial independence is the establishment of a judicial council, which should be endowed with constitutional guarantees for its composition, powers and autonomy" (para. 48)
 - "A substantial element or a majority of the members of the judicial council should be elected by the Judiciary itself." (para. 50)



רפורמות?

רפורמות?

"כשנחזור לא נצטרך אפילו
להתווכח עם מערכת
המשפט והתקשורת אלא
פשוט לומר: תשתקו"

חבר הכנסת שמחה רוטמן
הציונות הדתית

רפורמות?

יהודה וינשטיין: "זו לא רפורמה משפטית, זה פוגרום"

היועץ המשפטי לממשלה לשעבר תקף את תוכנית לוי-נתניהו: "הכול נעשה בחיפזון ובלי שיקול דעת, אני מתנגד לכל דבר שם". לדבריו הוא כן מוכן לפסקת התגברות ברוב מסוים וגם לשינוי באופן פסילת החוקים - אך "אין שיטה טובה יותר לבחירת שופטים מאשר זו שבישראל"



202 תגובות

טובה צימוקי | 17.01.23 | 18:33



רפורמות?

חדשות < פוליטי מדיני < המערכת הפוליטית

מנדלבלויט: זו הפיכה משטרית, חובתו של העליון היא לבטל את החוקים

היועמ"ש לשעבר אמר כי יש "לבטל את התועבה החקיקתית הזאת", וקרא לעצירת החקיקה כתנאי להידברות: "כל עוד ההצעות מקודמות - אין על מה לדבר". ראש המל"ל לשעבר: "יש סכנה אמיתית ללכידות ולביטחון הלאומי". ביניש: "מבקשים להשתלט על כל המוסדות הדמוקרטיים"



20:38 | אתמול | טובה צימוקי | אתמול | 20:38

The Economist, February 17, 2023




Economist.com

Kal

The Economist, February 15, 2023

Feb 15th 2023

 Share

THERE COMES a point when culture wars and populism impair a country's institutions, society and economy. That moment has arrived in Israel, where on February 20th the Knesset, or parliament, is due to hold the first reading of a legal reform bill. The bill is the project of a coalition government led by Binyamin Netanyahu that was formed after elections in November and which includes parties from Israel's far right. In all but the rarest cases, it will prevent the Supreme Court from striking down laws that have passed through the Knesset. And it gives politicians more sway over judicial appointments. Israel's unwritten

OECD, February 2023

פנאי ספורט משפט עולם נדל"ן בארץ כלכליסט שוק באזז 24/7

כלכליסט

פרסום ראשון

ה-OECD באזהרה לישראל: "עצמאות המערכת המשפטית חיונית לביצועי הכלכלה"

דברים אלו של ארגון הכלכלות המפותחות צפויים להופיע בדו"ח השנתי שלו על כלכלת ישראל, ושהטיוטה שלו נמסרה להערות משרד האוצר; כן מציינים שם כי חל זינוק בשחיתות במדינה ועל הצורך להגביר את השקיפות השלטונית בהקשר זה; עד כה רק מדינה אחת זכתה להתייחסות דומה מצד ה-OECD: פולין

אדריאן פילוט 16.02.23 17:14



תגיות: [משרד האוצר](#) [OECD](#) [ההפיכה המשטרית](#)

"עצמאות המערכת המשפטית והבלמים והאיזונים המשפטיים הינם חיוניים למערכת ציבורית איתנה ובעלת יושרה, לאמון בממשלה ובמוסדות הציבוריים, ולסביבה עסקית המושכת השקעות ומקדמת ביצועים כלכליים חזקים" - דברים אלו צפויים להופיע בדו"ח השנתי של ה-OECD על כלכלת ישראל. בכך הוא הופך לארגון הכלכלי הבינלאומי הראשון שמתייחס באופן מפורש [להפיכה המשטרית](#).

Institutions

"Why Nations Fail?"

Acemoglu and Robinson

- **The northern part of the city of Nogales is in Arizona, USA**
 - Av. income is \$30,000, the majority of adults are high school graduates, the population is healthy, and is safe
- **The southern part of the city of Nogales is in Mexico**
 - Av. income is \$10,000, the majority of adults do not have a high school degree, public health is poor, crime is high
- **Why is there a difference?**

Why do we need a government?

- **Public goods**
 - Security
 - Infrastructure
- **Externalities**
 - Environment
 - Common property
- **Social network**
 - Handicap
 - Poor
- **Regulation**
 - Natural monopolies (electricity, airports, telecoms)

Institutions

- **Legal system**
- **Education system**
- **Central bank**
- **Regulatory agencies**
- **Competition authority**
- **Patent office**
- **Media**

What happens when institutions are not independent?

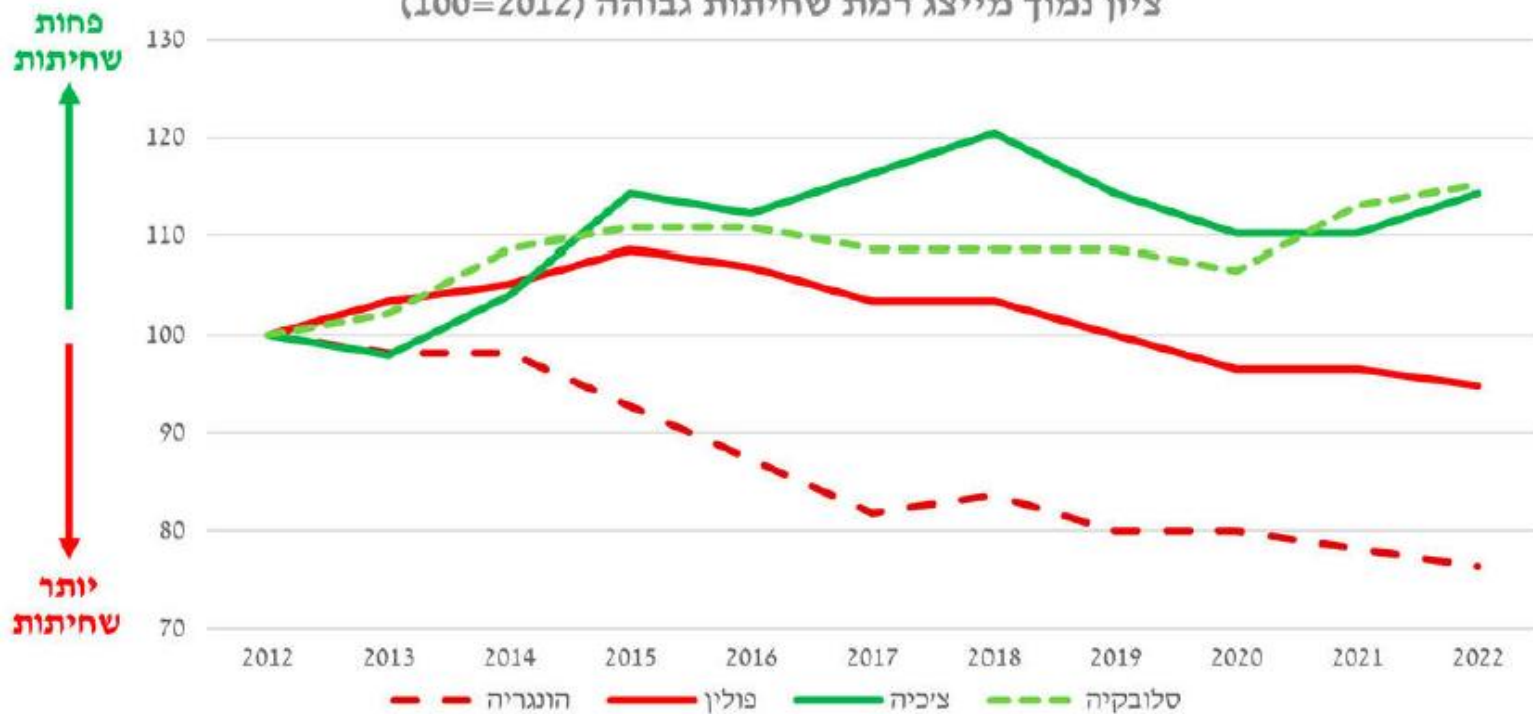
- **Political capture**
- **Regulatory capture**
- **Rent seeking**
- **Corruption and theft**
- **Incompetence**
- **Yes-men**
 - Politicians' hubris (e.g., Putin, Saddam Husein)
- **Discrimination**

מה קרה למטבע בהונגריה, טורקיה, פולין, ורוסיה?



ומה קרה לשחיתות? איתי אטר וצחי רז

מדד תפיסת השחיתות של המגזר הציבורי, 2012-2022
ציון נמוך מייצג רמת שחיתות גבוהה (100=2012)



מקור: Transparency International, Corruption Perception Index – CPI ועיבודי החוקרים.

Transactions cost economics

- **Oliver Williamson (2009 Nobel Laureate)**
- **Asset specificity** ☐ **Lock in**
 - **Uncertainty** ☐ Frequent changes
 - Lock in + Frequent changes ☐ **Holdup**
- **Holdup** ☐ **inefficient investments**
- **To overcome the hold up problem, the parties can either vertically integrate or sign long-term contracts**
- **Vertical integration is not always feasible**
- **Contracts require efficient and independent legal system**

**"Media capture through favors
exchange"**

Szeidl and Szucs (ECMA, 2021)

Hungary under Victor Orbán

- Under Victor Orbán, the government in Hungary channels advertising money to media outlets, which in turn do not report about corruption and scandals
- The political scene in Hungary 1994-2018

TABLE I
POLITICAL CYCLE IN HUNGARY

	Share in parliament of			Central government
	Left	Right	Far right	
1994–1998	72%	28%	0%	left
1998–2002	41%	55%	4%	right
2002–2006	51%	49%	0%	left
2006–2010	55%	45%	0%	left
2010–2014	19%	68%	12%	right
2014–2018	18%	70%	12%	right

State-owned advertising in right-wing media

- The rise of right-wing media was fueled by state-owned advertising

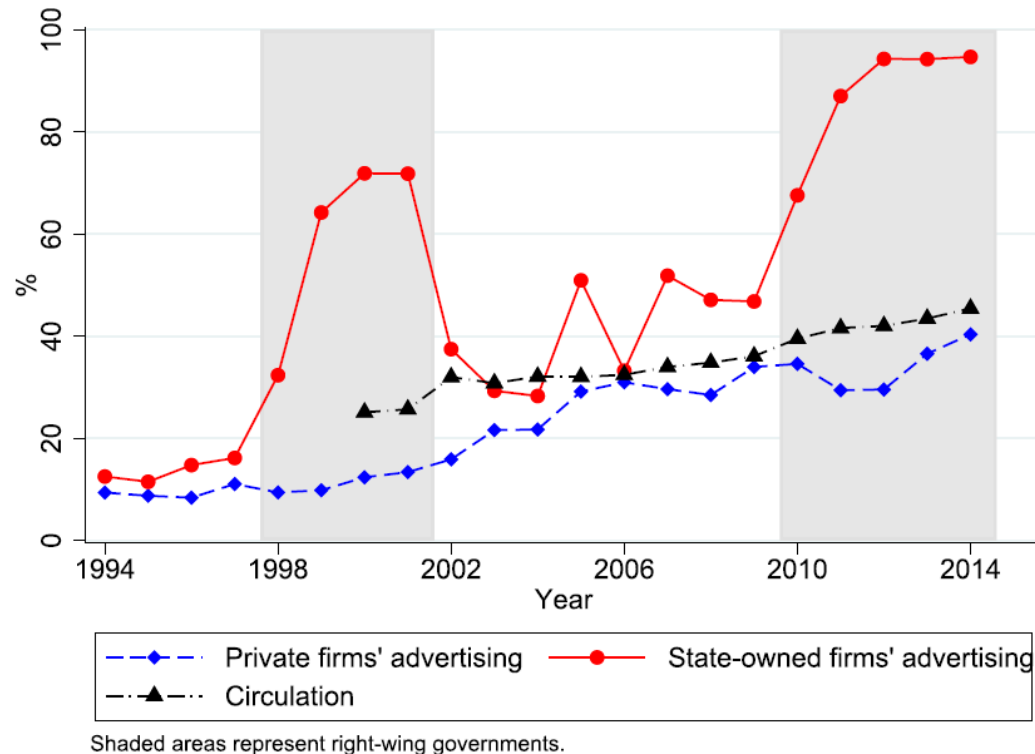


FIGURE 1.—Share of right daily relative to left and right daily, $R/(L + R)$.

Metropol's share in state-owned advertising

- In 2011, a right-wing businessman purchased the freely distributed daily Metropol

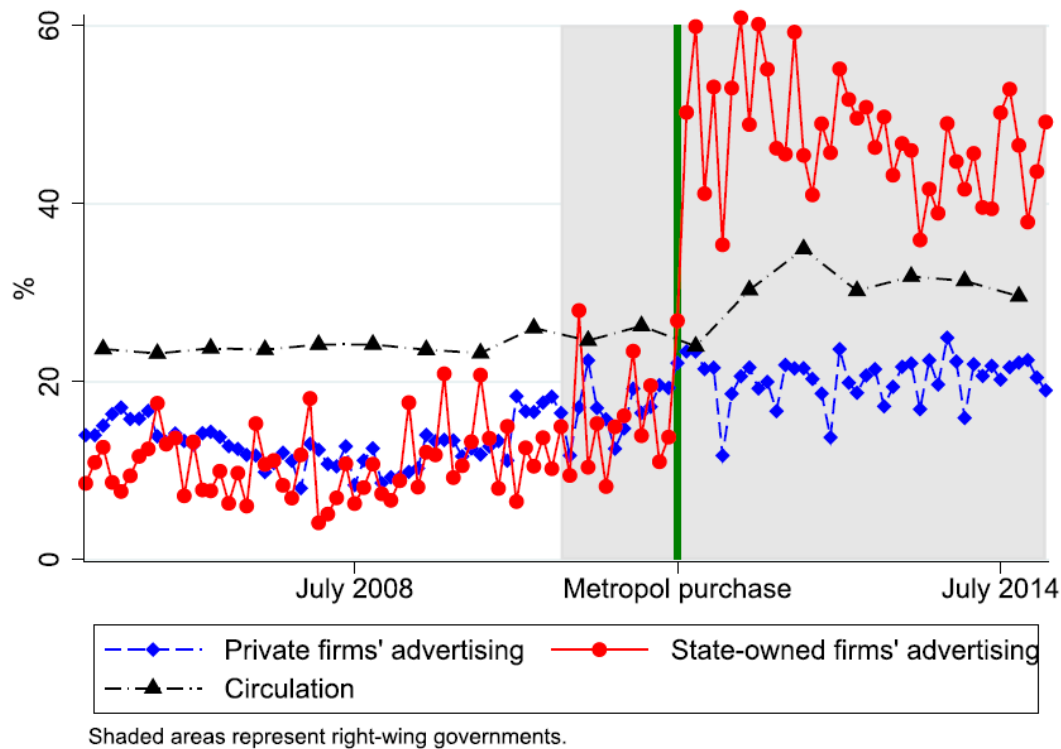


FIGURE 2.—Share of Metropol around purchase by connected investor, *Metropol/All*.

The fallout of Orbán and Simicska

- February 2015: a public fallout between Orbán and Simicska, the owner of the daily Magyar Nemzet; Simicska blamed Orbán and called him unprintable names in interviews

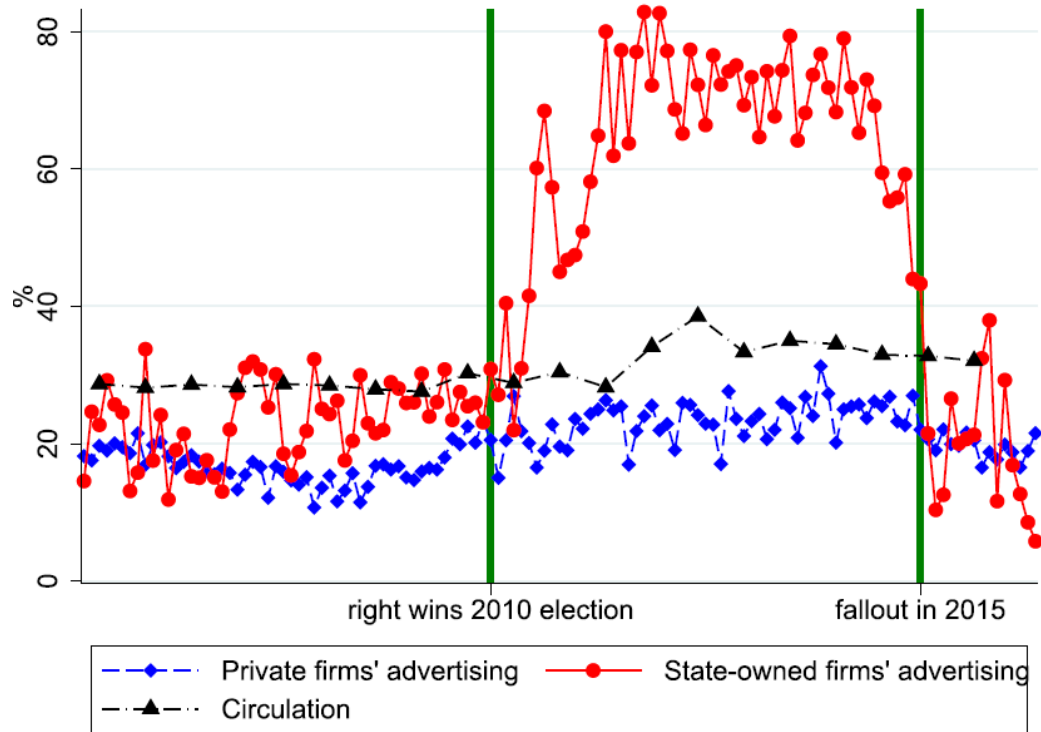


FIGURE 3.—Share of investor's dailies around fallout, R/All .

Coverage of corruption in Magyar Nemzet

- Fraction of articles about scandals after the fallout

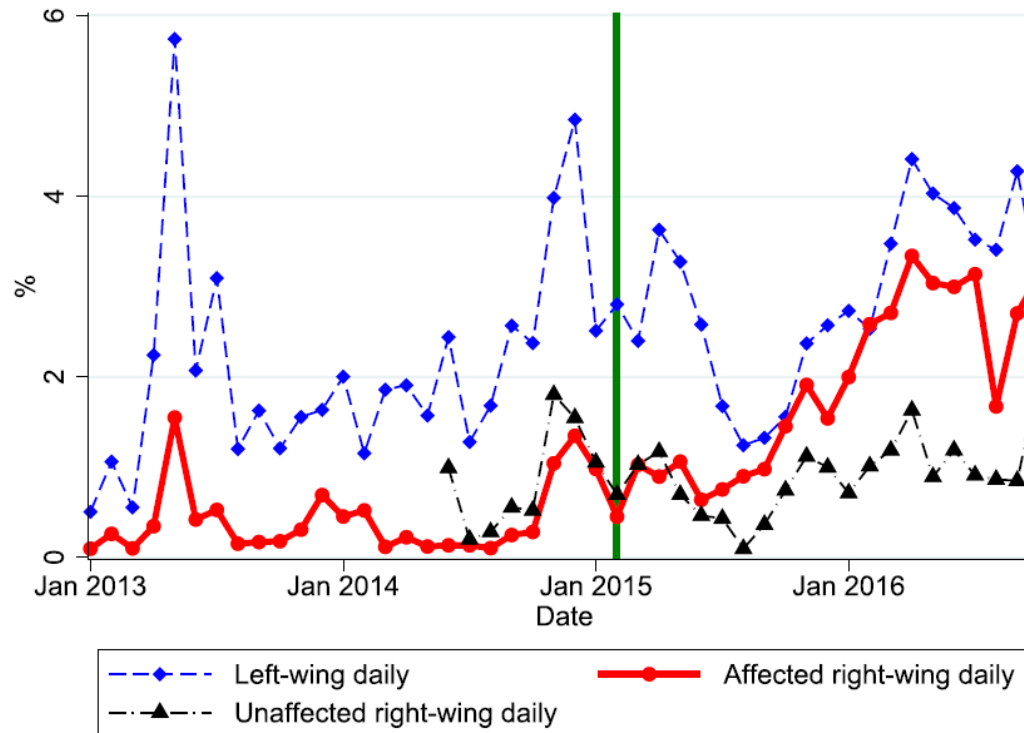


FIGURE 5.—Coverage of corruption scandals around fallout.

The share of the portal Origo in state-owned online advertising

- Origo replaced its editor in 2014 due to government pressure and was sold in 2016 to a firm linked to the cousin of the central bank's governor who has been an ally of Orbán

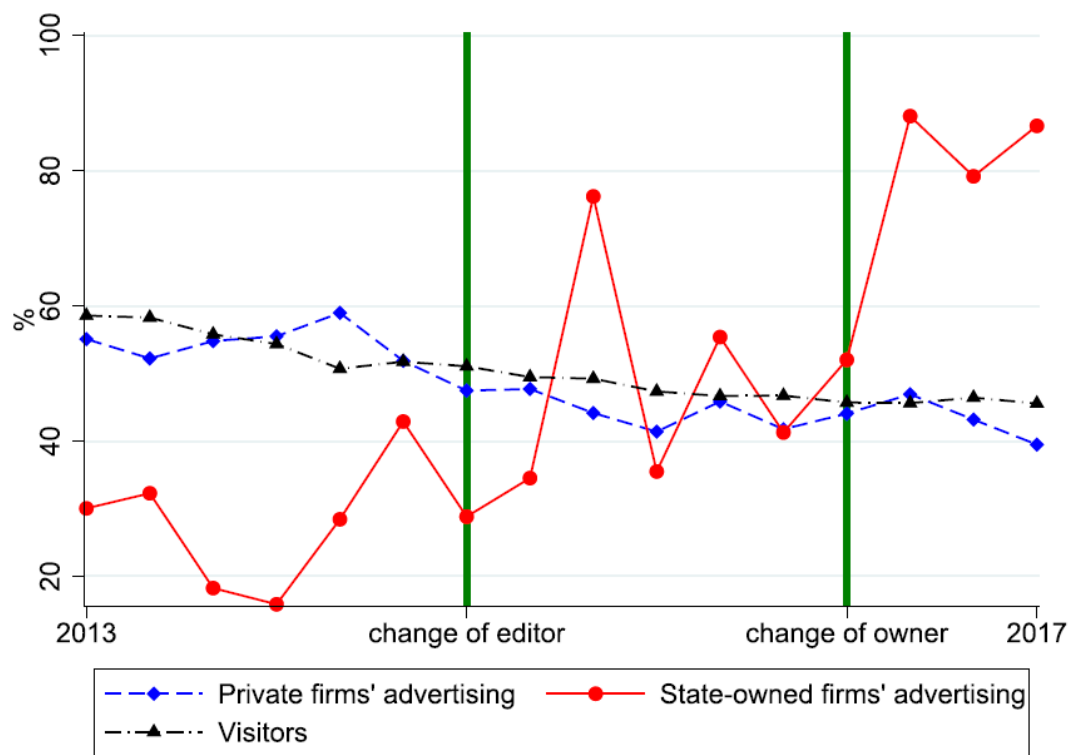


FIGURE 4.—Share of Origo around change in editor and owner, $Origo/(Index + Origo)$.

Coverage of corruption in Origo

- Fraction of articles about scandals after the changes in Origo

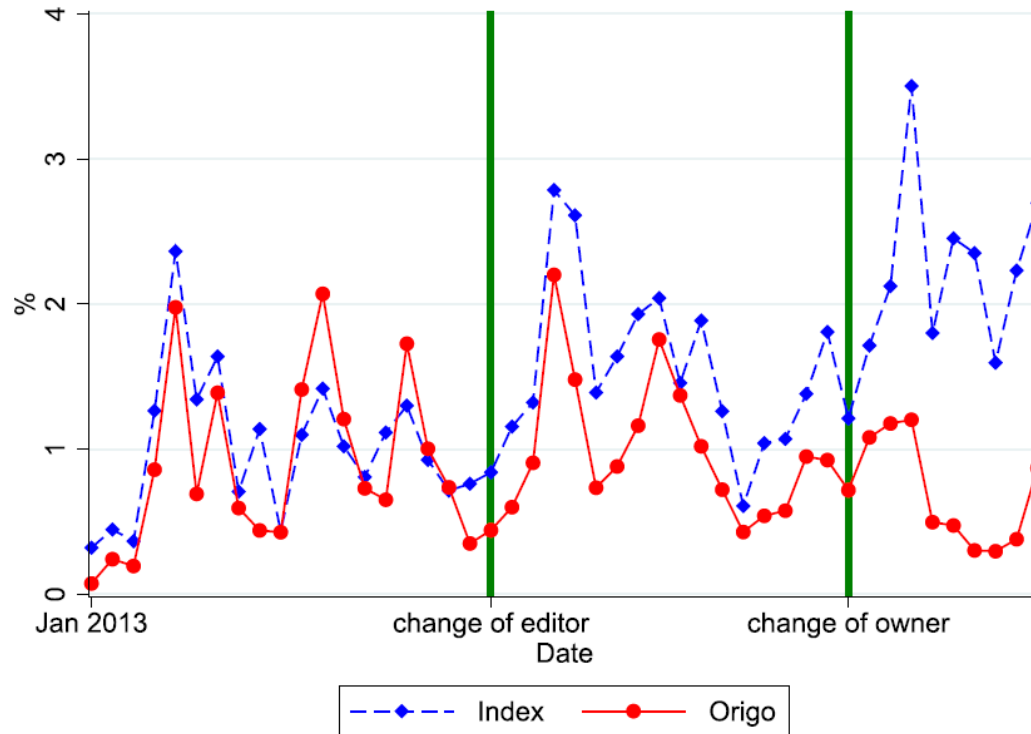


FIGURE 6.—Coverage of corruption scandals in Origo around new editor and acquisition.

ענף ההייטק

הפגיעה בענף ההייטק

בכיר באינטל מזהיר: "חייבים לעצור את הטירוף. אנחנו רגע לפני היעלמות ההייטק מכאן"

צחי וייספלד, סגן נשיא באינטל העולמית ומנהל פעילות תוכנית הסטארט-אפים של החברה, מדבר בגילוי לב, בשם עצמו, על הסכנות שבהפיכה המשטרית: "בשבועות האחרונים משהו בי נשבר, ואני לא לבד. אני יודע שאני מסכן את עתידי המקצועי אבל עתיד ילדיי חשוב יותר. אנשים לא מבינים את הנזק שייגרם אם ההפיכה המשטרית תתרחש"

מאיר אורבך 06:00, 01.03.23



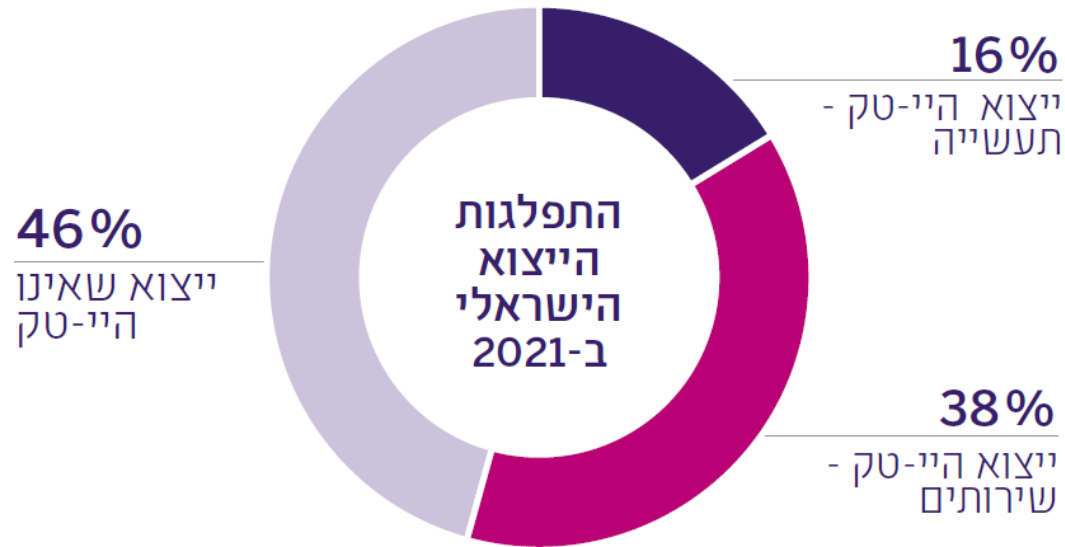
הפגיעה בענף ההייטק

■ ההייטק צפוי להיפגע באופן מיוחד:

- הייטק מבוסס על הון אנושי שיכול לעבור בקלות יחסית ממדינה למדינה
- הייטק מצריך השקעות עתק שמחייבות הגנה על זכויות קניין
- הייטק מייצר קניין רוחני שדורש הגנה משפטית
- משקיעים בהייטק ולקוחות של הייטק רגישים לאחריות תאגידית-חברתית
- עובדי הייטק צריכים חופש מחשבה ויצירה שמצידם מחייבים הגנה משפטית
- הייטק בנוי על אקוסיסטם שפגיעה בו עלולה להביא לאפקט דומינו

יצוא ההייטק

02 חלקו של ההיי-טק בייצוא הישראלי חוצה לראשונה את קו ה-50%
התפלגות הייצוא מישראל לפי ענפים, 2021



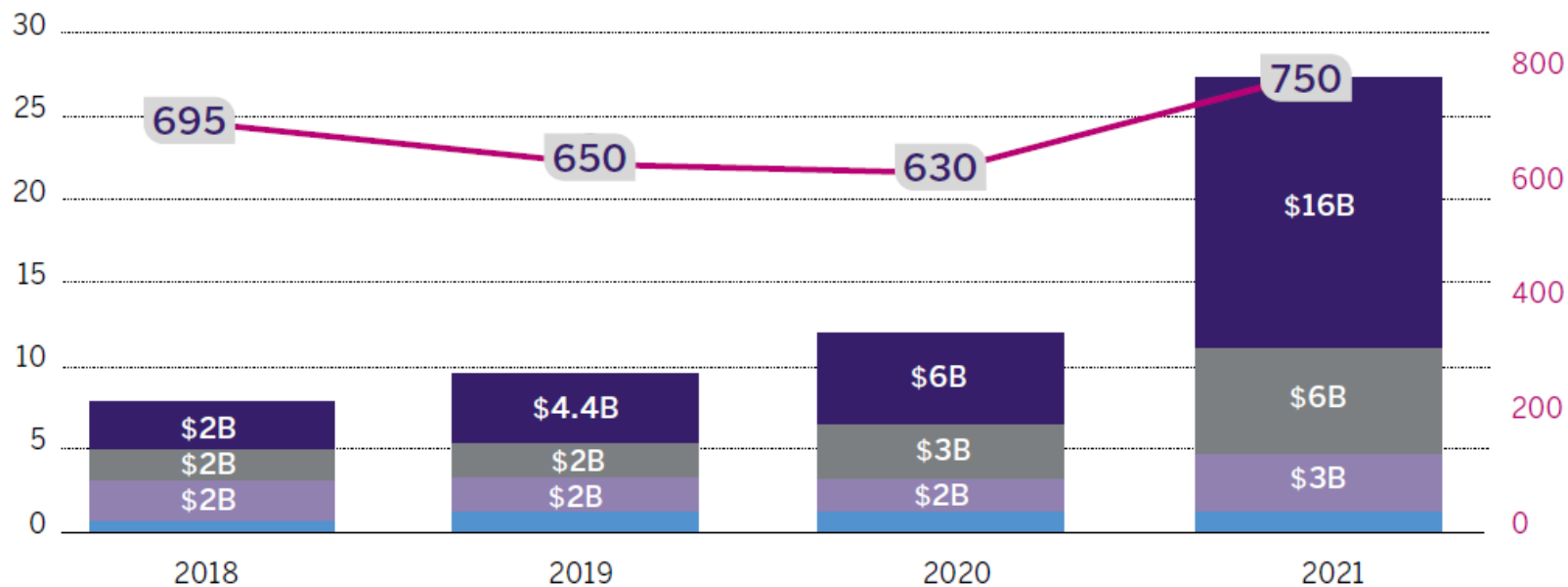
מקור: עיבודי רשות החדשנות לנתוני הלמ"ס

- יצוא ההייטק היה 67 מיליארד דולר ב-2021
- ירידה של 10% ביצוא שקולה ל-23 מיליארד ₪ שהם חצי מתקציב משרד הבריאות

השקעות בהייטק

סך ההון שגויס
(במיליארדי דולרים)

מספר סבבי גיוס



Seed ■ סבב ראשון ■ סבב שני ■ סבב שלישי ומעלה ■ מספר העסקאות ■

*הנתונים מעודכנים לאפריל 2022, בנטרול הלוואות והנפקת מטבעות קריפטוגרפיים.

מקור: עיבוד רשות החדשנות לנתוני IVC

חשש של משקיעים מהולד אפ

- משקיעים לא ישקיעו כסף אם הם חוששים שלא יוכלו להחזיר אותה

**"אל תביא לנו חברות הייטק
ישראליות עד שנראה לאן השינוי
במשטר מתפתח"**

חוסר השקט הפוליטי בישראל והשינויים במערכת המשפט מתחילים להדאיג משקיעים וחברות מחו"ל. בהמתנה להתפתחויות בחקיקה של הממשלה החדשה הם בולמים התקדמות בהשקעות או ביוזמות חדשות. כדי לא להסתבך פוליטית חלקם תולים זאת במיתון העולמי

סופי שולמן ומאיר אורבך 16.01.23, 06:00

חשש של משקיעים מהולד אפ

TheMarker | TechNation

"יזם מסתכל שנה־שנתיים קדימה, והסיכון הוא האיום על המותג ישראל"

בעקבות צעדי הממשלה להפיכה משטרית, יותר ויותר חברות היי־טק ישראליות בוחנות את האפשרות להעביר חלק מפעילותן או להירשם בחו"ל ■ המעבר יכול לפגוע במספר המועסקים בענף ובהכנסות המדינה ממסים ■ "זה רק ילך ויגבר בעקבות המצב המשפטי"

אופיר דור 29 בינואר 2023 📌 עקוב

”

"ברגע שהסנטימנט הוא שישראל לא דמוקרטית, זה מוריד לנו אוטומטית נקודות. משקיעים יחששו שאפשר לחוקק חוקים הזויים ולא ישימו כסף"

משקיע ישראלי בכיר שמועסק בקרן הון סיכון זרה

חשש של לקוחות מהולד אפ

- לישראל יש מותג חזק "Start up nation"
- פגיעה במותג: אם לקוחות לא בטוחים שספקים יוכלו לספק מה שנדרש ובזמן הם יתקשרו עם ספקים אחרים

עו"ד יאיר גבע, ראש מחלקת ההייטק והטכנולוגיה במשרד הרצוג פוקס נאמן, אומר כי בתקופה האחרונה יש יותר יזמים ישראלים שבזדקים ברצינות את האפשרות לרשום את החברה בארה"ב ואפילו מתחילים בתהליך. "יזם תמיד מסתכל שנה־שנתיים קדימה, והסיכון שמרתיע אותו הוא לא בהכרח רק הסיכון המשפטי, אלא האיום על המותג ישראל. לפני 10-15 שנה ישראל הייתה מותג בעייתי, וחברות הסתירו את הזהות הישראלית שלהן. הן העדיפו להגדיר את עצמן חברות אמריקאיות. מאז עברנו מהפכה, והיום ישראל מזוהה עם הצלחה", אומר גבע.

לקוחות ואחריות חברתית-תאגידי (ESG)

TheMarker | TechNation

"מבחינת קרנות, השקעה במדינה עם מערכת משפט לא יציבה היא סיכון ענק"

מומחים מאששים את החששות שמביעים בכירים בהייטק, שלפיהם הרפורמה במערכת המשפט תפגע בהשקעות זרות ■ "כבר כיום יש המון לחץ לא להשקיע בישראל, וזה רק יגביר אותו" ■ משקיעים אחרים מתקשים להאמין שהאיומים יתממשו

שגיא כהן 19 בינואר 2023 📌 עקוב

פרופ' משה צבירן, ראש מערך היזמות והחדשנות של אוניברסיטת תל אביב ולשעבר דקאן הפקולטה לניהול, מחזק זאת: "המשקיעים הגדולים וקרנות הפנסיה האמריקאיות שמשקיעים בקרנות ההון סיכון רגישים לנושאי זכויות אדם ו-ESG. למשל, הם לא ישקיעו בחברה שמפעילה סדנאות יזע. לכן, ייתכן שנראה שקרנות ימשכו את ידן מלהשקיע בישראל עד שיתבהרו דברים. אני חושב שלפחות הצד הליברלי בעולם יגייד: 'רגע, לא בטוח שעם אלה אני רוצה לעשות עסקים'".

תחרות עם מרכזי חדשנות בחו"ל

מה הם הצרכים העדכניים של החדשנות הישראלית בעידן הנוכחי?

האב (Hub) החדשנות הישראלי נמצא בתחרות מול מוקדי חדשנות אחרים, הכוללים ערים או מדינות קטנות בהן פריז, טורונטו, שוודיה, סינגפור, שוויץ, בוסטון, ברלין, שיקגו, סיאטל ואירלנד. ישראל מובילה את קבוצת ההאבים במדדים כמו מספר הסטארט-אפים הצעירים בשלבי הסיד, במקום השני במספר המועסקים בהיי-טק באופן מוחלט, ובמקום החמישי במספר המועסקים בהיי-טק ביחס לגודל האוכלוסייה. אך, למרות זאת, ישנה שחיקה במעמדה של ישראל במדדים כמו שיעור השקעות ההון סיכון הזורמות אליה. בעוד החלק היחסי של האבים כמו בברלין ובפריז גדל בשני העשורים האחרונים, חלקן של השקעות ההון סיכון שהגיע לישראל מסך ההשקעות בקבוצת ההאבים שנבדקה, ירד מ-18% בשנת 2001 ל-11% בשנת 2021, כך על פי נתוני CrunchBase.

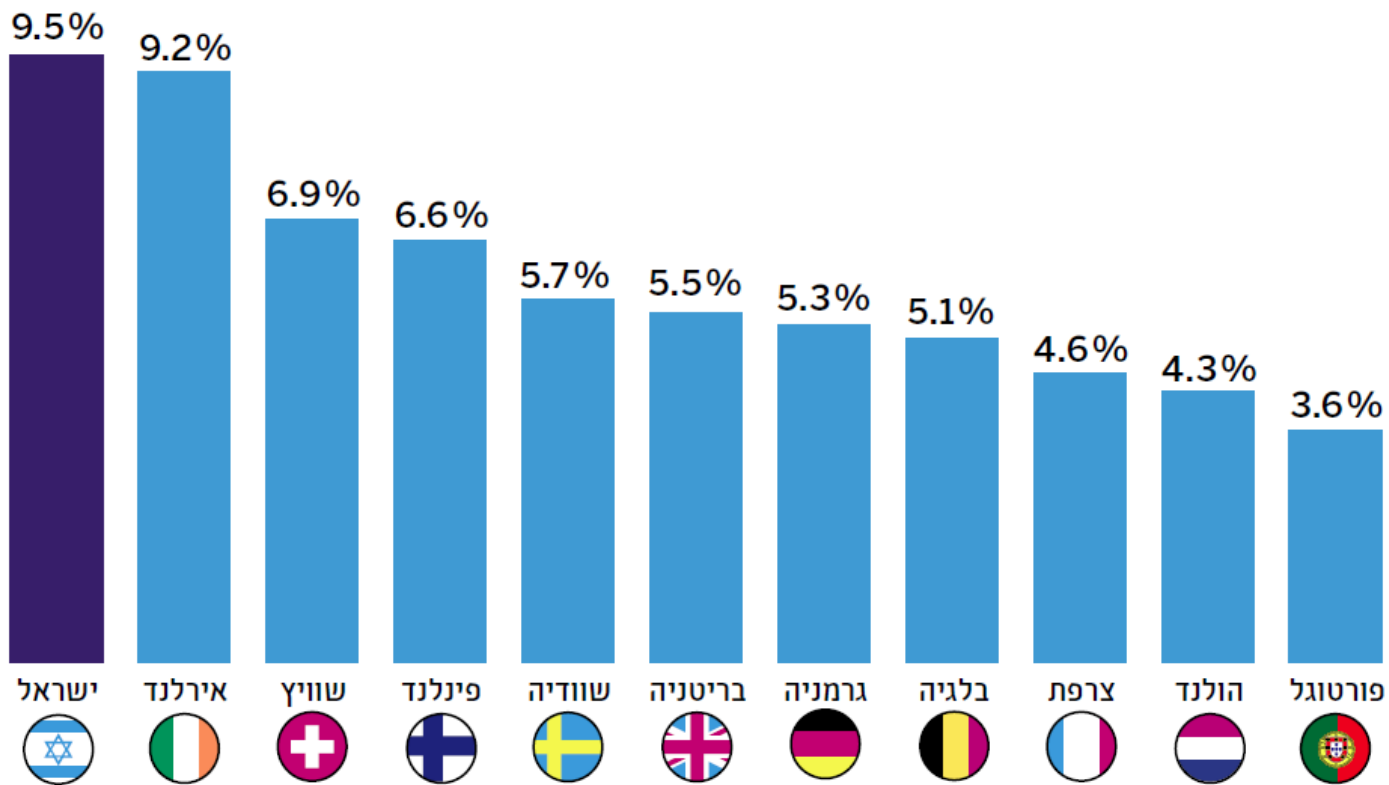
האקוסיסטם של ההייטק

- **הסיכון גדול עוד יותר כי ההייטק הוא אקוסיסטם: יזמים, משקיעים, אנג'לים, עובדים, אוניברסיטאות, תשתיות**

ההיי-טק הישראלי נשען בין היתר על כוח אדם מצוין, מוסדות אקדמיים מהטובים בעולם ומשקיעי הון סיכון המאפשרים את התפתחותם של סטארט-אפים מקומיים. כמו כן, ההיי-טק הישראלי כולל גם חברות תעשייה ביטחונית הנמצאות בחזית הטכנולוגית וחברות רב-לאומיות המפתחות בישראל פתרונות חדשניים ומשמשות גם כמשקיעות, רוכשות ושותפות של הסטארט-אפים המקומיים לאורך כל שלבי חייהם.

- **פגיעה באקוסיסטם תפגע ביכולת של ההייטק לפעול ולהתפתח**

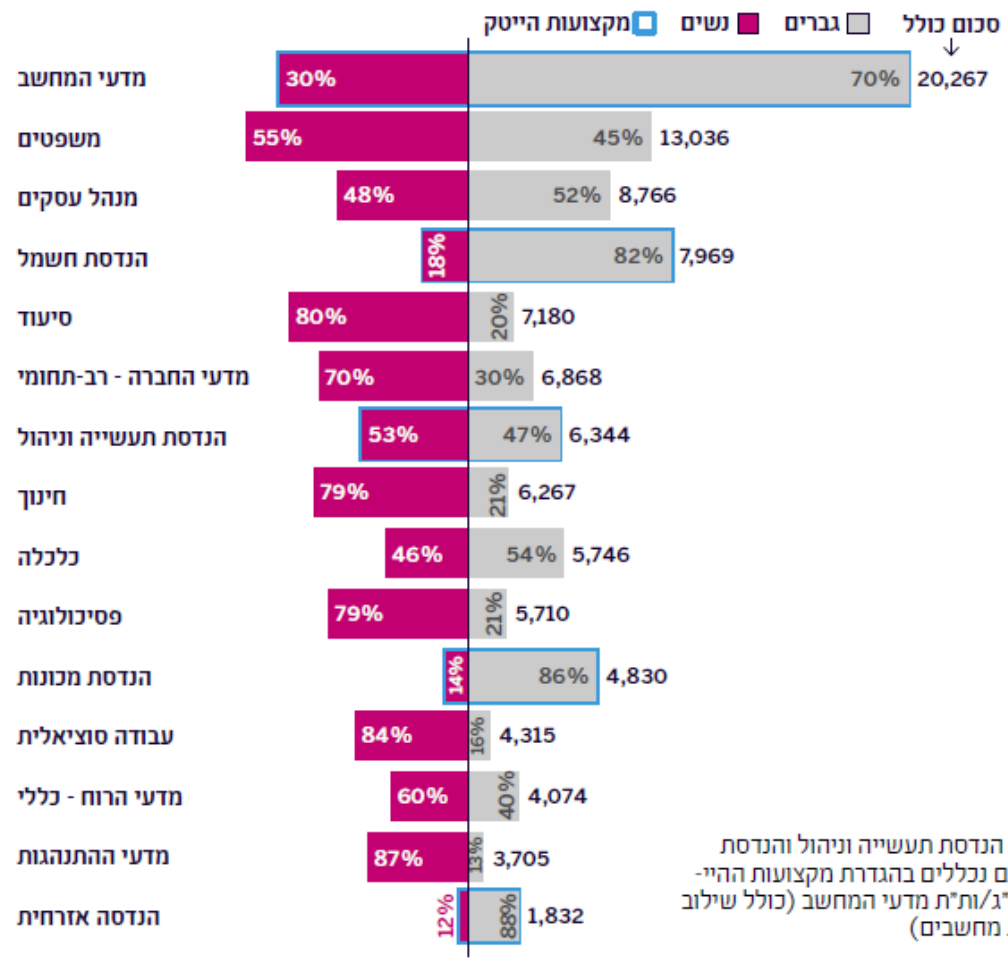
מועסקים בהייטק



מקור: עיבודי הלמ"ס לנתוני Eurostat

14 40% מהסטודנטים הגברים לתואר ראשון ו-13% מהסטודנטיות לומדים לתואר במקצועות ההיי-טק

התפלגות הסטודנטים לתואר ראשון באוניברסיטאות ובמכללות, לפי חוג לימוד ומגדר (תש"ף)



המקצועות הנדסת תעשייה וניהול והנדסת מכונות אינם נכללים בהגדרת מקצועות ההיי-טק של מל"ג/ות"ת מדעי המחשב (כולל שילוב עם הנדסת מחשבים)

מקור: עיבוד רשות החדשנות לנתוני הלמ"ס

כמה עובדות

- 362,000 מועסקים בהייטק ב-2021 (רשות החדשנות, דו"ח שנתי מצב ההייטק 2022)

זינוק בשכר הממוצע בהייטק – חצה את הרף של 30 אלף שקל

לפי הלמ"ס, השכר הממוצע במשק הסתכם ב-12,052 שקל בפברואר. השכר הממוצע בהייטק עמד על 30,049 שקל - עלייה של 10% לעומת ינואר; השכר במקצועות המחקר והפיתוח זינק בכ-39% ל-40.9 אלף שקל

דורון ברויטמן 03.05.22, 13:00

- פער של 18,000 ₪ לשכר בהייטק שהם 216,000 בשנה
- פגיעה של 10% במועסקי ההייטק שקולה ל-36,000 מועסקים שמאבדים 216,000 ₪ בשנה ← 7.8 מיליארד ₪ בשנה
- תקציב משרד הרווחה הוא 9.7 מיליארד ₪

שחיתות

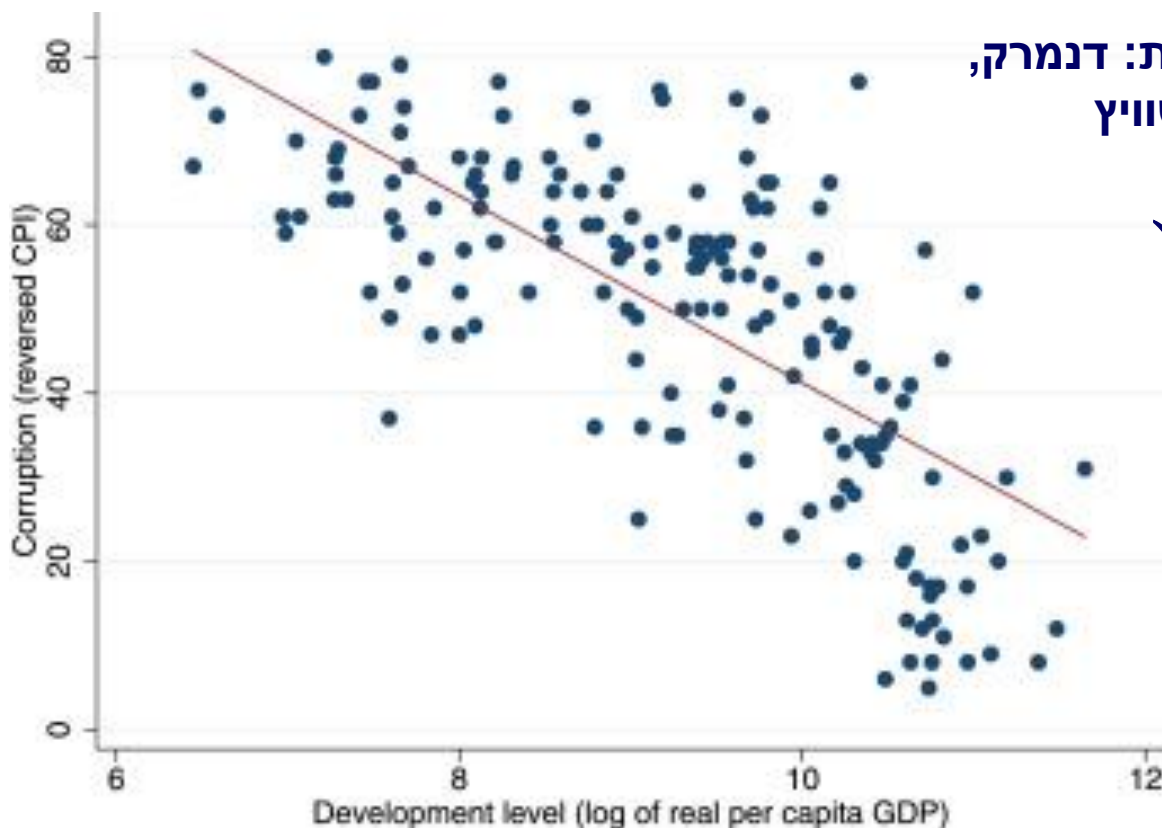
Corruption and GDP: 175 countries

Gründler and Potrafke, European Journal of Political Economy, 2019

מדינות מושחתות: סומליה,
דרום סודן, סוריה, צפון קוריהא

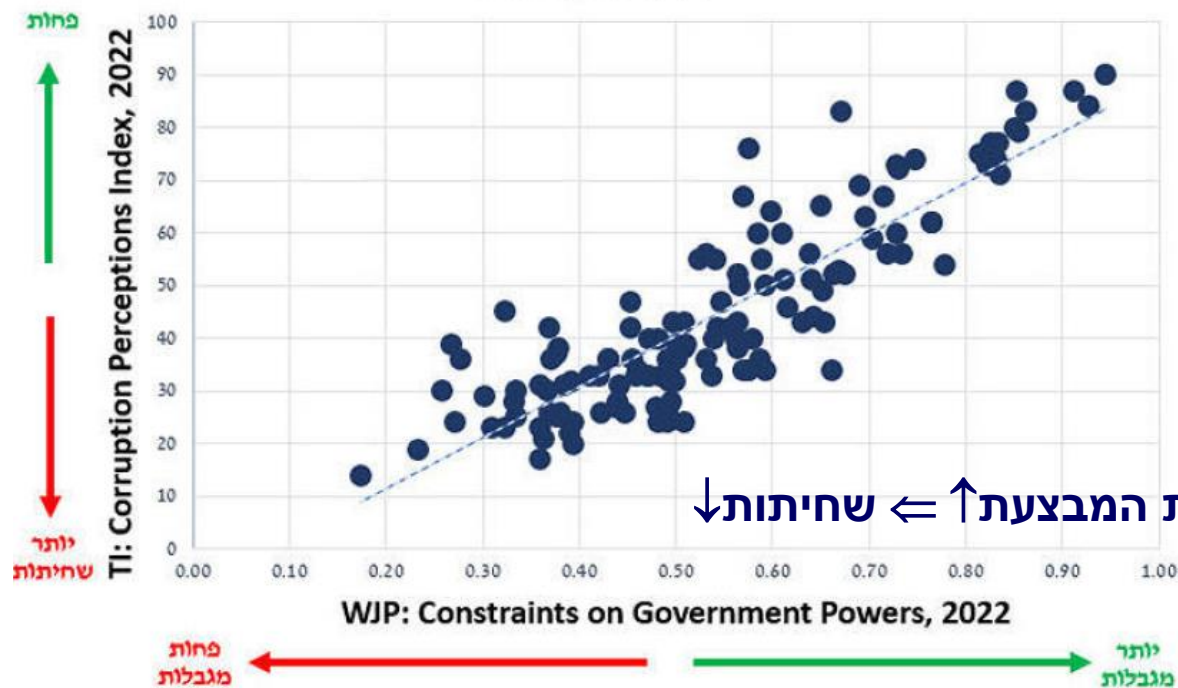
מדינות לא מושחתות: דנמרק,
ניו זילנד, שבדיה, שוויץ

↓ שחיתות ↑ ← תוצר



שחיתות ומגבלות על הרשות המבצעת איתי אטר וצחי רז

מגבלות על הרשות המבצעת ותפיסת השחיתות של המגזר
הציבורי, 2022



מקור: TI: Corruption Perceptions Index – CPI, Transparency International, WJP Rule of Law Index, Constraints on Government Powers ועיבודי החוקרים.

דוגמאות לשחיתות כאשר הדמוקרטיה מתערערת

הסטטיסטיקאי הראשי

- ראש הממשלה מציע למנות עסקן פוליטי (יוסי שלי) לעמוד בראש הלישכה המרכזית לסטטיסטיקה
- עד כה הסטטיסטיקאי הראשי היה פרופסור לסטטיסטיקה (רוברטו בקי, משה סיקרון, יוסף יהב, ודניאל פרמן) או פרופסור לכלכלה (שלמה יצחקי)

דעה

מה עומד מאחורי פארסת הסטטיסטיקאי הראשי של נתניהו?

הערב נחשף כי ראש הממשלה ביקש למנות את מנכ"ל משרדו ומקורבו יוסי שלי לתפקיד מ"מ הסטטיסטיקן הלאומי - אולם לאחר זמן קצר הוא חזר בו; זו התוצאה של השיח שרואה בכל מוסד עצמאי פגיעה במשילות

שלמה טייטלבוים 22:26, 22.02.23



מה קרה בטורקיה? ינואר 2022

POLITICS | TURKEY

Erdogan fires statistics chief amid inflation

01/29/2022

The dismissal of Sait Erdal Dincer comes as inflation in Turkey reached a 19-year high. The Turkish president has also threatened the media over "moral values."

מה קרה בטורקיה? מרץ 2022

Erdoğan fires more top officials of Turkey's statistics institute



Ahval

Mar 17 2022 11:36 Gmt+3

Last Updated On: Mar 17 2022 03:07 Gmt+3

Turkish President Recep Tayyip Erdoğan **dismissed** two deputy heads of the country's statistics institute in an overnight presidential decree.

Erdoğan's removal of Umut Serhat İdman and Nurettin Kaya late on Wednesday is the latest of several clear-outs of an institution tasked with calculating key economic data, including inflation, foreign trade, and gross domestic product.

מה היה בטורקיה? נובמבר 2022

NEWS WIRE

Nov 12, 2022

Erdogan Reshuffles Turkish Statistics Agency as Inflation Soars

Burhan Yuksekkas, Bloomberg News



(Bloomberg) -- Turkey's official statistics agency is undergoing a major reshuffle under President Recep Tayyip Erdogan, fueling a controversy about its independence and the accuracy of its inflation data as consumers face runaway costs.

In the latest twist, Deputy Chairman Fatih Sahin was removed from his post, according to a decree published late in the official gazette. He had served in the role for eight months.

A successor hasn't been named, an agency official said, adding that Sahin wasn't directly responsible for statistics and calculations.

האינפלציה בטורקיה

Turkish Inflation Soaring After Years of Relative Stability

Year-over-year change in the Consumer Price Index in Turkey



Source: TurkStat



statista

Central Bank of the Republic of Türkiye - TCMB

- **April 2016 – Jul 2019: Murat Çetinkaya**
- **Jul 2019 – Nov 2020: Murat Uysal**
- **Nov 2020 – March 2021: Naci Ağbal**
- **March 2021 – present: Şahap Kavcıoğlu**

Turkish Statistical Institute (TÜİK)

- **2016 – April 2019: Mehmet Aktaş**
- **April 2019 – May 2020: Yinal Yağan**
- **May 2020 – Feb 2021: Cahit Şirin (married to Erdogan's wife's private secretary)**
- **Feb 2021 – March 2021: Ahmet Kürşat Dosdoğru**
- **March 2021 – Jan 2022: Sait Erdal Dinçer**
- **Jan 2022 – March 2022: Erhan Çetinkaya**
- **April 2022 – Nov 2022: Fatih Şahin**

הספרייה הלאומית

תרבות ספרות

הסופר חיים באר נגד תיקון חוק הספרייה הלאומית: "יעשו טיהור אתני לספרים"

הסופר, שחתם על מכתב הסופרים נגד הרפורמה המשפטית שמקדמת הממשלה, אמר ב"כאן בי" כי "הביטוי הראשון של האלימות של השינוי החקיקתי זה להשתלט על הספרים. קודם כל יוציאו מהספרייה ספרים של ערבים ושמאלנים"



מעריב אונליין 08:22 26/02/2023 2 דק' קריאה

הספרייה הלאומית היא לא בדיוק המקום הראשון שנחשוב שיש בו חיסולי חשבונות פוליטיים אבל זה כנראה מה שקורה שם. שר החינוך יואב קיש קידם במסגרת חוק ההסדרים הצעת חוק שתעניק לממשלה שליטה בקביעת חברי הדירקטוריון, שהוא זה שבחר את חברי ההנהלה, בניגוד לעמדת היועצים המשפטיים. למה זה כל כך חשוב לממשלה? כי בין בכירי הספרייה נמנים שי ניצן – פרקליט המדינה לשעבר שהוביל את כתיב האישון נגד נתניהו, וסלי מרידור – מהמשפחה הלוחמת – בנתניהו. מירב ארלוזורוב תהיה כאן עם הסיפור של הספרייה.

התאחדות המלונאים

- שר התיירות מסרב לעבוד עם נשיא התאחדות המלונאים בגלל סכסוך אישי מהעבר ומביא להתפטרותו כדי שמלונאים יקבלו שירותים ממשרד התיירות

חדשות מהארץ והעולם פוליטי-מדיני

ניסנקורן התפטר ותקף: השר כץ דרש לסיים את כהונתי כי לא תמכתי בחסינות עבורו

נשיא התאחדות המלונאים והשר לשעבר הודיע על סיום תפקידו, ותקף בחריפות את שר התיירות: "הלחצים הפוליטיים והשיקולים הזרים הם חציית קו אדום". סביבת כץ: "אין קשר לחסינות"



משרד התחבורה

שרת התחבורה ממנה מקורב שלא עומד בכללי הסף למשרת מנכ"ל משרד התחבורה

בשל התנגדות היועמ"שית: אישור מינוי מנכ"ל משרד התחבורה נדחה לשבוע הבא

שרת התחבורה מירי רגב הסכימה לדחות את הדיון בממשלה באישור מינוי מנכ"ל המשרד המיועד, משה בן זקן, לאחר שהיועצת המשפטית לממשלה פסקה כי יש מניעה משפטית למנותו

עומר כרמון 08 בינואר 2023 עקוב

קריאת זן שמרו 30



רשות שדות התעופה

שרת התחבורה מפטרת מנכ"ל ראוי כדי לפנות מקום למקורב

שרת התחבורה רגב רוצה להדיח את מנכ"ל רשות שדות התעופה

שרת התחבורה מירי רגב מעוניינת להדיח מתפקידו את מנכ"ל רשות שדות התעופה אלוף במיל" חגי טופולנסקי, שמונה על ידי הממשלה הקודמת לאחר שהומלץ על ידי ועדת איתור

8:02 31/1/2023 | מערכת ice



האם עצמאות הרשות השופטת מספיקה?

- לא...
- אבל היא הכרחית לכלכלה מפותחת

מה עוד מלבד מערכת משפט עצמאית?

■ חינוך

- הלל הזקן: "דעלך סני לחברך לא תעביד זו היא כל התורה כולה ואידך פירושה הוא זיל גמור" (תלמוד בבלי, סדר מועד, מסכת שבת, דף ל"א)

■ אינפורמציה

- Spin dictators (Guriev and Treisman, 2022): Putin, Erdogan, Orban control their citizens by distorting information and simulating democratic procedures
- Fear dictators: Kim Jong-un and Bashar al-Assad rule through violence, fear, and ideology

■ אתוס משותף

- מגילת העצמאות